

Limba și literatura română

– ghid complet pentru Bacalaureat –

CUPRINS

NOTIUNI TEORETICE	6
TESTUL 1 SII lirică simbolistă; SIII Ideologia promovată de <i>Dacia literară</i>	38
TESTUL 2 SII text epic; SIII Caracterizarea unui personaj dintr-un basm studiat (Harap-Alb)	40
TESTUL 3 SII text epic; SIII Relația dintre două personaje dintr-un basm studiat (Harap-Alb – Spânul)	42
TESTUL 4 SII lirică eminesciană; SIII Construcția personajului într-o nuvelă (<i>Moara cu noroc</i>, de Ioan Slavici – Ghiță)	44
TESTUL 5 SII lirică modernistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-o nuvelă studiată (<i>Moara cu noroc</i>, de Ioan Slavici sau <i>La Hanul lui Mânjoală</i>, de I. L. Caragiale)	46
TESTUL 6 SII lirică tradiționalistă; SIII Construcția personajului într-un roman de L. Reboreanu (personajul Ion)	48
TESTUL 7 SII text epic (proza modernă); SIII Relația dintre două personaje într-un roman modern subiectiv (<i>Ultima noapte de dragoste, Întâia noapte de război</i>, de Camil Petrescu sau <i>Maitreyi</i>, de Mircea Eliade)	50
TESTUL 8 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	52
TESTUL 9 SII lirică simbolistă; SIII Relația dintre două personaje într-un roman de G. Călinescu (Otilia și Felix)	54
TESTUL 10 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman de M. Sadoveanu (<i>Baltagul</i>)	56
TESTUL 11 SII text dramatic; SIII Construcția personajului într-un roman de M. Sadoveanu (Vitoria Lipan)	58
TESTUL 12 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman postbelic (<i>Morometii</i>, de Marin Preda)	60
TESTUL 13 SII lirică eminesciană; SIII Construcția personajului într-un roman de Marin Preda (Ilie Moromete)	62
TESTUL 14 SII lirică simbolistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric romantic (<i>Luceafărul</i>, de Mihai Eminescu) ..	64
TESTUL 15 SII proză neomodernistă; SIII Direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu, prin referire la un text studiat	66
TESTUL 16 SII lirică romantică; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text dramatic postbelic (<i>Iona</i>, de Marin Sorescu)	68
TESTUL 17 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-o comedie (O scrisoare pierdută, de I. L. Caragiale)	70
TESTUL 18 SII lirică simbolistă; SIII Construcția personajului într-o comedie de I. L. Caragiale (Zoe Trahanache)	72
TESTUL 19* SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman apartinând perioadei postbelice, scris între anii 1960 și 1980 (Cel mai iubit dintre pământeni, de M. Preda)	74
TESTUL 20 SII lirică neomodernistă; SIII Ideile promovate de criticismul junimist	76
TESTUL 21 SII lirică eminesciană; SIII Condiția femeii într-un roman interbelic (<i>Enigma Otiliei</i>)	78
TESTUL 22 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric interbelic (<i>Flori de mucigai</i>, de T. Arghezi, <i>Eu nu strîvesc corola de minuni a lumii</i>, de L. Blaga, <i>Testament</i>, de Tudor Arghezi sau <i>Riga Crypto și laponă Enigel</i>, de I. Barbu) ..	80
TESTUL 23 SII lirică neomodernistă; SIII Argumentarea apartenenței la simbolism a unui text liric (<i>Plumb</i>, de G. Bacovia) ..	82
TESTUL 24 SI text epic; SIII Drama omului modern în dramaturgia postbelică (<i>Iona</i>, de Marin Sorescu)	84
TESTUL 25 SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric (<i>Odă (în metru antic)</i>, de M. Eminescu)	86
TESTUL 26 SII text epic; SIII Condiția intelectualului într-un roman (Ştefan Gheorghidiu)	88
TESTUL 27 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman al experienței (<i>Maitreyi</i>, de M. Eliade)	90
TESTUL 28 SII lirică simbolistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman (<i>Ion</i>, de Liviu Rebreanu)	92
TESTUL 29 SII text dramatic; SIII Relația dintre două personaje într-o nuvelă (<i>Moara cu noroc</i>, de I. Slavici)	94
TESTUL 30 SII lirică eminesciană; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic studiat din opera lui Nichita Stănescu (<i>Leoaică Tânără, iubirea</i>)	96
TESTUL 31 SII lirică simbolistă; SIII Relația dintre două personaje într-un text dramatic (O scrisoare pierdută, de I.L. Caragiale) ..	98
TESTUL 32* SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman scris după 1980 (<i>Femeia în roșu</i>)	100
TESTUL 33 SII lirică eminesciană; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman apartinând lui Camil Petrescu (<i>Patul lui Procus</i>) ..	102
TESTUL 34* SII text dramatic; SIII Construcția personajului într-o dramă studiată (<i>Meșterul Manole</i>, de L. Blaga)	104
TESTUL 35 SII lirică nemodernistă (document); SIII Tema și viziunea despre lume într-un text narativ apartinând lui M. Sadoveanu (<i>Hanu Ancuței</i>)	106
TESTUL 36 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic tradiționalist (<i>Aci sosi pe vremuri</i>, de Ion Pillat) ..	108
TESTUL 37 SII lirică modernistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un basm cult apartinând lui Ion Creangă (Harap-Alb) ..	110
TESTUL 38 SII text dramatic; SIII Relația dintre două personaje într-un roman apartinând lui Liviu Rebreanu (Ion și George)	112
TESTUL 39* SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text apartinând perioadei „prelungiri ale romanticismului și clasicismului” (<i>Rugăciune</i>, de O. Goga)	114
TESTUL 40 SII proză romantică; SIII Prezentarea unei arte poetice moderne (Joc secund, de Ion Barbu)	116

TESTUL 41 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-o dramă postbelică	118
TESTUL 42 SII text epic; SIII Construcția personajului într-o comedie de I.L. Caragiale	120
TESTUL 43 SII proză modernă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman postbelic studiat, scris între anii 1960 și 1980.....	122
TESTUL 44 SII text epic; SIII Ideile promovate de criticismul junimist	124
TESTUL 45 SII lirică modernistă; SIII Condiția femeii într-un roman interbelic studiat.....	126
TESTUL 46 SII proză modernă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric interbelic (<i>Flori de mucigai</i> , de T. Arghezi, <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i> , de L. Blaga, <i>Testament</i> , de Tudor Arghezi sau <i>Riga Crypto și Iapona Enigel</i> , de I. Barbu)	128
TESTUL 47 SII proză modernă; SIII Argumentarea apartenenței la simbolism a unui text poetic studiat	130
TESTUL 48 SII lirică eminesciană; SIII Drama omului modern în dramaturgia postbelică (Iona, de Marin Sorescu)	132
TESTUL 49 SII lirică eminesciană; SIII Condiția intelectualului într-un roman studiat	134
TESTUL 50 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman al experienței studiat	136
TESTUL 51 SII lirică simbolistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman al lui Liviu Rebreanu sau al lui G. Călinescu	138
TESTUL 52 SII lirică tradiționalistă; SIII Relația dintre două personaje într-o nuvelă studiată (<i>Moara cu noroc</i> , de I. Slavici)	140
TESTUL 53 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic studiat din opera lui Nichita Stănescu (<i>Leoaică Tânără, iubirea</i>)	142
TESTUL 54 SII text epic; SIII Direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu, prin referire la un text studiat	144
TESTUL 55 SII lirică neomodernistă; SIII Relația dintre două personaje într-un text de M. Sadoveanu	146
TESTUL 56 SII text liric; SIII Relația dintre incipit și final într-un text narrativ studiat, la alegere	148
TESTUL 57 SII text epic; SIII Relația dintre două personaje într-un roman de Marin Preda	150
TESTUL 58 SII text epic; SIII Construcția personajului într-un roman al experienței	152
TESTUL 59 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman psihologic studiat	154
TESTUL 60 SII text dramatic; SIII Condiția femeii într-un roman interbelic studiat	156
TESTUL 61 SII lirică simbolistă; SIII Condiția intelectualului într-un roman postbelic studiat	158
TESTUL 62* SII text liric; SIII Condiția omului modern într-o dramă aparținând lui Marin Sorescu	160
TESTUL 63 SII proză modernă; SIII Condiția femeii într-o comedie studiată	162
TESTUL 64 SII lirică eminesciană; SIII Tema iubirii într-un text poetic studiat	164
TESTUL 65* SII dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-o artă poetică interbelică	166
TESTUL 66 SII lirică modernistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text narrativ realist interbelic	168
TESTUL 67 SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-o nuvelă fantastică studiată	170
TESTUL 68* SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic aparținând perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului”	172
TESTUL 69* SII lirică modernistă; SIII Construcția unui personaj într-un text narrativ aparținând, la alegere, lui Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade sau Marin Preda	174
TESTUL 70 SII lirică neomodernistă; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței	176
TESTUL 71 SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman scris între anii 1960 și 1980	178
TESTUL 72 SII text liric; SIII Două tipologii feminine din două romane din perioada postbelică studiate, prin raportare la tema iubirii	180
TESTUL 73 SII lirică eminesciană; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman interbelic, aparținând, la alegere, unuia dintre autori: Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu	182
TESTUL 74 SII text dramatic; SIII Particularitățile de construcție a unui personaj într-un roman scris după 1980	184
TESTUL 75 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic studiat, aparținând perioadei postbelice	186
TESTUL 76 SII proză modernă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un basm cult studiat	188
TESTUL 77 SII lirică neomodernistă; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman psihologic studiat	190
TESTUL 78 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman aparținând perioadei postbelice	192
TESTUL 79 SII text dramatic; SIII Particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic studiat	194
TESTUL 80 SII text liric; SIII Particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text narrativ studiat, aparținând perioadei interbelice	196

NOTĂ!

Testele pot fi lucrate atât de elevii de la profilul real, cât și de cei de la profilul umanist, exceptie făcând subiectul al III-lea al testelor notate cu asterisc, care se adresează exclusiv elevilor de la profilul umanist.

RĂSPUNSURI	198
TESTUL 1 SII lirică simbolistă; SIII Ideologia promovată de <i>Dacia literară</i>	198
TESTUL 2 SII text epic; SIII Caracterizarea unui personaj dintr-un basm studiat (Harap-Alb)	200
TESTUL 3 SII text epic; SIII Relația dintre două personaje dintr-un basm studiat (Harap-Alb – Spânul)	202
TESTUL 4 SII lirică eminesciană; SIII Construcția personajului într-o nuvelă (<i>Moara cu noroc</i> , de Ioan Slavici – Ghiță)	204
TESTUL 5 SII lirică modernistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-o nuvelă studiată (<i>Moara cu noroc</i> , de Ioan Slavici sau <i>La Hanul lui Mâňoală</i> , de I. L. Caragiale)	206
TESTUL 6 SII lirică tradiționalistă; SIII Construcția personajului într-un roman de L. Reboreanu (personajul Ion)	210
TESTUL 7 SII text epic; SIII Relația dintre două personaje într-un roman modern subiectiv (<i>Ultima noapte de dragoste, Întâia noapte de război</i> , de Camil Petrescu sau <i>Maitreyi</i> , de Mircea Eliade)	212
TESTUL 8 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	216
TESTUL 9 SII lirică simbolistă; SIII Relația dintre două personaje într-un roman de G. Călinescu (Otilia și Felix)	218
TESTUL 10 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman de M. Sadoveanu (<i>Baltagul</i>)	220
TESTUL 11 SII text dramatic; SIII Construcția personajului într-un roman de M. Sadoveanu (Vitoria Lipan)	222
TESTUL 12 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman postbelic (<i>Morometii</i> , de Marin Preda)	224
TESTUL 13 SII lirică eminesciană; SIII Construcția personajului într-un roman de Marin Preda (Ilie Moromete)	227
TESTUL 14 SII lirică simbolistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric romantic (<i>Luceafărul</i> , de Mihai Eminescu)	229
TESTUL 15 SII proză neomodernistă; SIII Direcția modernistă promovată de E. Lovinescu, prin referire la un text studiat (<i>Ultima noapte de dragoste, Întâia noapte de război</i>)	232
TESTUL 16 SII lirică romantică; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text dramatic postbelic (<i>Iona</i> , de Marin Sorescu)	234
TESTUL 17 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-o comedie (<i>O scrisoare pierdută</i> , de I. L. Caragiale)	236
TESTUL 18 SII lirică simbolistă; SIII Construcția personajului într-o comedie de I. L. Caragiale (Zoe Trahanache)	239
TESTUL 19* SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman aparținând perioadei postbelice, scris între anii 1960 și 1980 (<i>Cel mai iubit dintre pământeni</i> , de M. Preda)	241
TESTUL 20 SII lirică neomodernistă; SIII Ideile promovate de criticismul junimist	243
TESTUL 21 SII lirică eminesciană; SIII Condiția femeii într-un roman interbelic (<i>Enigma Otiliei</i>)	245
TESTUL 22 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric interbelic (<i>Flori de mucigai</i> , de T. Arghezi, <i>Eu nu strîvesc corola de minuni a lumii</i> , de L. Blaga, <i>Riga Crypto și Iapona Enigel</i> , de I. Barbu, sau <i>Testament</i> , de Tudor Arghezi)	247
TESTUL 23 SII lirică neomodernistă; SIII Argumentarea apartenenței la simbolism a unui text liric (<i>Plumb</i> , de G. Bacovia)	252
TESTUL 24 SII text epic; SIII Drama omului modern în dramaturgia postbelică (<i>Iona</i> , de Marin Sorescu)	253
TESTUL 25 SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text liric (<i>Odă (în metru antic)</i> , de M. Eminescu)	255
TESTUL 26 SII text epic; SIII Condiția intelectualului într-un roman (Ştefan Gheorghidiu)	257
TESTUL 27 SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman al experienței (<i>Maitreyi</i> , de M. Eliade)	259
TESTUL 28 SII lirică simbolistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman (<i>Ion</i> , de Liviu Rebreanu)	261
TESTUL 29 SII text dramatic; SIII Relația dintre două personaje într-o nuvelă (<i>Moara cu noroc</i> , de I. Slavici)	263
TESTUL 30 SII lirică eminesciană; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic studiat din opera lui Nichita Stănescu (<i>Leoaică Tânără, iubirea</i>)	265
TESTUL 31 SII lirică simbolistă; SIII Relația dintre două personaje într-un text dramatic (<i>O scrisoare pierdută</i> , de I.L. Caragiale)	266
TESTUL 32* SII text liric; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman scris după 1980 (<i>Femeia în roșu</i>)	268
TESTUL 33 SII lirică eminesciană; SIII Tema și viziunea despre lume într-un roman aparținând lui Camil Petrescu (<i>Patul lui Procus</i>)	270
TESTUL 34* SII text dramatic; SIII Construcția personajului într-o dramă studiată (<i>Meșterul Manole</i> , de L. Blaga)	271
TESTUL 35 SII lirică nemodernistă (document); SIII Tema și viziunea despre lume într-un text narativ aparținând lui M. Sadoveanu (<i>Hanu Ancuței</i>)	273
TESTUL 36 SII text dramatic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text poetic tradiționalist (<i>Aci sosi pe vremuri</i> , de Ion Pillat)	275
TESTUL 37 SII lirică modernistă; SIII Tema și viziunea despre lume într-un basm cult aparținând lui Ion Creangă (<i>Harap-Alb</i>)	277
TESTUL 38 SII text dramatic; SIII Relația dintre două personaje într-un roman aparținând lui Liviu Rebreanu (Ion și George)	278
TESTUL 39* SII text epic; SIII Tema și viziunea despre lume într-un text aparținând perioadei prelungiri ale romantismului și clasicismului (<i>Rugăciune</i> , de O. Goga)	280
TESTUL 40 SII proză romantică; SIII Prezentarea unei arte poetice moderne (<i>Joc secund</i> , de Ion Barbu)	282

UMANISMUL EUROPEAN

Etapa culturală denumită umanism este strâns legată de întreaga mișcare a Renașterii europene.

Caracteristici	Reprezentanți
<ul style="list-style-type: none"> • pune în centrul preocupărilor omul și valorile sale; • datorată dezvoltării burgheziei și orașelor, această nouă concepție se desprinde de cenzura puternică a bisericii, iar cărturarul nu mai este, ca în Evul Mediu, doar clericul, ci laicul; • crede în libertatea, perfectibilitatea și demnitatea omului, capabil de a descoperi adevărurile despre sine și despre lume; • accentul cade pe rațiune; • idealul umanist este <i>Uomo Universale</i>, personalitatea creațoare capabilă să se afirme în mai multe domenii, să fie simultan savant, muzician, poet, matematician, pictor (una dintre aceste personalități fiind Leonardo da Vinci). 	Italia: Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Ludovico Ariosto, Michelangelo Buonarroti, Niccolò Machiavelli; Franța: François Rabelais, Michel de Montaigne, Pierre de Ronsard; Anglia: Francis Bacon, Thomas Morus, William Shakespeare; Tările de Jos: Erasmus din Rotterdam; Spania: Miguel de Cervantes, Luis de Góngora y Argote, Lope de Vega, Pedro Calderón de la Barca; La noi: Nicolaus Olahus, Nicolae Milescu Spătarul, Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir.

ILUMINISMUL

Iluminismul este un curent ideologic și cultural care se manifestă în secolul al XVIII-lea, prefigurat de *Declarația drepturilor omului și cetățeanului* (1789); prin iluminism se prelungesc ideile renascentiste, cu accent pe importanța rațiunii în cunoaștere și pe emanciparea oamenilor prin cultură.

Caracteristici	Reprezentanți
<ul style="list-style-type: none"> • are un pronunțat caracter laic și anticlerical; • accentul cade pe valorile rațiunii; • militează pentru eliberarea spiritului de orice prejudecată; • pledează pentru iluminarea maselor populare, pentru emanciparea poporului prin cultură; • acordă interes libertăților spirituale și naționale; • are caracter antifeudal și antidespotic; • apelează adesea la ironie, satiră; • condamnă orice formă de violență, fiind acceptată doar dezbaterea de idei. 	Franța: Denis Diderot, Jean le Rond D'Alembert, Jean-Jacques Rousseau, Voltaire, Montesquieu; Anglia: Jonathan Swift, Daniel Defoe; Germania: G. E. Lessing, Johann Wolfgang Goethe, Immanuel Kant; La noi: Samuil Micu, Petru Maior, Dinicu Golescu, Ioan Budai-Deleanu, Gheorghe Șincai.

În prima accepție a termenului, romanticismul este un curent literar dezvoltat în Europa la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în primele decenii ale secolului al XIX-lea, apărut ca o reacție împotriva clasicismului.

Caracteristici	Reprezentanți
<ul style="list-style-type: none"> • afirmarea originalității și a libertății de creație; reacție împotriva ierarhiei genurilor și a doctrinelor clasice ale obiectivității și imitației; • domeniile de creație predilecte: lirica și drama; • revalorificarea afectivității; • reașezarea eului în centrul lumii; • trecerea de la rațional spre zonele tainice ale sufletului; • cultivarea tainei, tenebrelor, demonicului; • predilecția pentru mit și simbol; • surse de inspirație: folclorul, istoria, natura; • contemplarea spațiului cosmic (infiniț); • respingerea prezentului fad și decadent (romanticii caută universuri compensatorii: fie se întorc spre trecut, mai cu seamă spre Evul Mediu, fie se cufundă în lumea visului, a reveriei și a iubirii); • cultivarea stărilor de melancolie, nostalgia, suferință, dar și a ironiei; • apetența pentru solitudine (eroii romântici sunt niște mari singuratici); • prezența figurilor tutelare: titanul, geniul, profetul, regele, demonul și îngerul. • la nivel stilistic, se observă folosirea frecventă a antitezei. 	<p>Germania: Heinrich Heine, Friedrich von Schiller, Friedrich Hölderlin, August Wilhelm și Friedrich Schlegel (frații)</p> <p>Rusia: Mihail Lermontov</p> <p>Anglia: Percy Bysshe Shelley, George Gordon Byron, William Wordsworth, Samuel Taylor Coleridge</p> <p>Franța: Victor Hugo, Alphonse de Lamartine</p> <p>Italia: Giacomo Leopardi</p> <p>La noi: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Barbu Ștefănescu Delavrancea</p>

ROMANTISMUL ROMÂNESC

La noi, romanticismul s-a manifestat și în perioada pașoptistă, sub forma unui romanticism care milita în primul rând pentru constituirea unei literaturi originale, în care se regăseau și elemente clasice. Dar romanticismul și-a găsit expresia plenară în lirica eminesciană, odată cu epoca următoare, a Junimii și a marilor autori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Caracteristici
<ul style="list-style-type: none"> • valorificarea elementului național (folclor, natură, istorie); • caracterul militant (creația artistică este subordonată idealurilor naționale și sociale ale epocii; se urmărea mobilizarea publicului cititor pentru realizarea acestor idealuri); • caracter retoric (deconstrucție din dimensiunea lui militantă, stilul retoric fiind o modalitate de persuasiune); • eclectismul stilistic (romanticismul românesc, de la scriitorii pașoptiști și până la Eminescu, și-a integrat anumite aspecte și trăsături particulare ale clasicismului, acest amestec de clasicism și romanticism fiind, după unii istorici literari, o caracteristică a romanticismului târziu, numit și romanticismul Biedermeier).

Particularități ale prozei romantice

- prezența unui narator implicat afectiv, ce renunță uneori (așa cum se întâmplă în proza fantastică) la atributul omniscientei;
- acțiune bogată în întâmplări neobișnuite și răsturnări de situație spectaculoase, legate cel mai adesea de ascensiunea și prăbușirea unor personaje;
- personaje exceptionale, înzestrate cu calități sau defecte ieșite din comun;
- cultivarea pitorescului (pitoresc este ceea ce place ochiului, ceea ce e singular, neobișnuit);
- întrebuintarea frecventă a antitezei, atât ca procedeu compozitional, cât și ca mijloc de caracterizare a personajelor);
- limbaj care mizează pe expresivitate, bogat în figuri de stil;
- interes manifestat față de specii cum ar fi nuvela istorică și romanul istoric, nuvela fantastică și romanul fantastic, memoriile de călătorie.

Teme și motive romantice în poezia eminesciană

• Tema naturii și a iubirii:

Motive: lacul, marea, izvorul, codrul, stelele, luceafărul, noaptea, „sara-n asfințit”, teiul, nufărul, întâlnirea îndrăgostitilor, chemarea iubitei, aşteptarea înfrigurată, nostalgia, dorul, femeia-demon, voluptatea suferinței.

• Tema (supratema) timpului

Motive: însurarea, trecerea inexorabilă a timpului, momentul genezei și al extincției universului, istoria, epocile vechi sau mitice ale lumii și ale istoriei naționale (Dacia, Egiptul antic, Evul Mediu și.a.), timpul sacru al iubirii, timpul cosmic (al Luceafărului) și timpul uman-terestru.

• Tematica filosofică

Motive: călătoria cosmică, geniul (cu ipostazele: „bătrânul dascăl” din *Scrisoarea I*, Tânărul voievod, Luceafărul, îndrăgostitul „cufundat în stele”, magul, profetul, regele, „împăratul și proletarul”), condiția umană, viața ca vis, viața ca teatru.

REALISMUL

A fost un curent literar și artistic care a început să se manifeste spre sfârșitul primei jumătăți a secolului al XIX-lea, ca o reacție împotriva romanticismului.

Caracteristici	Reprezentanți
<ul style="list-style-type: none">reconstruiește la nivel ficțional o lume în toată complexitatea ei, înfățișează un tablou cât mai cuprinzător al vieții sociale, cu toate clasele sale;este o literatură bazată pe <i>mimesis</i>, adică pe reprezentarea verosimilă a realității;teme specifice: goana după înavuțire, căsătoria, familia;personajele sunt oameni obișnuiți, aparținând tuturor mediilor sociale;personajele sunt reprezentative pentru o tipologie morală (avarul, arivistul, fata bătrâna, Tânărul în formare etc.), dar mai cu seamă pentru o categorie socială (țărănește, burghezia);în caracterizarea acestor personaje se folosește tehnica detaliului, a amănuntului semnificativ;se remarcă interesul pentru psihologia personajelor (se întrebuintează analiza psihologică);apare principiul obiectivității (autorul realist are pretenția de a înfățișa realitatea așa cum este, fără să o idealizeze, dar și fără să o caricaturizeze);naratorul este neimplicat, impersonal, omniscient și omniprezent, adesea obiectiv.	<p>Franța: Stendhal, Honoré de Balzac, Gustave Flaubert, Guy de Maupassant</p> <p>Rusia: N. V. Gogol, I. S. Turgheniev, L. N. Tolstoi, F. M. Dostoievski, A. P. Cehov</p> <p>Anglia: Charles Dickens, W. M. Thackeray</p>

REALISMUL ROMÂNESC

În cultura română, viziunea realistă se regăsește

- la prozatorii secolului al XIX-lea – Ioan Slavici (romanul „Mara”, nuvela realist-psihologică „Moara cu noroc”), I.L. Caragiale (nuvelele, schițele, dar și comediile)
- în prima jumătate a secolului al XX-lea (Liviu Rebreanu – realismul de inspirație rurală în „Ion” și „Răscoala”, realismul psihologic în „Pădurea spânzuraților”, G. Călinescu – realismul balzacian, de inspirație citadină – „Enigma Otiliei”) și în a doua jumătate, în perioada postbelică (Marin Preda – „Morometii”)

SIMBOLISMUL

A luat naștere în Franța, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca reacție împotriva naturalismului și a cultului exagerat pentru formă al parnasianismului. Odată cu simbolismul începe, în plan european, poezia modernă.

Caracteristici

- preferință pentru simboluri

Atenție! Nu simbolismul descoperă virtuțile expresive ale simbolului. Acesta este o modalitate de cunoaștere și de expresie a poetilor dintotdeauna. Romanticii, de exemplu, sunt, la rândul lor, mari iubitori de simboluri.

- corespondențe: acestea sunt, de fapt, o exprimare a unor echivalențe care se stabilesc între stări interioare (trăiri, senzații, sentimente) și anumite elemente exterioare, din natură, din realitatea înconjurătoare;
- simboliștii au cultivat programatic un gen de corespondențe între tipuri diferite de senzații numite sinestezii: unui anumit sunet îi corespunde un parfum sau o culoare, iar asocierea aceasta se face spontan în conștiința poetului;
- pentru simboliști, poezia este o artă a sugestiei. A numi un lucru, spuneau acești primi poeti moderni, înseamnă a-i răpi misterul: „a-l sugera, iată visul!” (Stéphane Mallarmé). De aceea, folosesc asociații insolite, suprimă unul dintre termeni când folosesc comparația, preferă exprimările eliptice, incantațiile etc.
- muzicalitatea versurilor;
- simbolismul creează poezie în vers liber, renunțând la rigorile versificației;
- temele favorite ale poeziei simboliste: nevrozele, descompunerea universului, decadența, disoluția materiei, bolile, parfumul, florile legate întotdeauna de mister și moarte, muzica viorilor și a clavecinului, obsesia morții, stările de angoasă, depresia, spleen-ul (stare nemotivată de melancolie, manifestată prin plăcuteală și dezgust față de orice), disoluția sentimentelor, orașul neurastenizant și noroios, culorile cenușii, terne.

Reprezentanți

Franța:

- Paul Verlaine • Arthur Rimbaud • Stéphane Mallarmé • Jean Moréas

La noi:

- Alexandru Macedonski • George Bacovia • Ion Minulescu • Ștefan Petică • Dimitrie Anghel

Simbolismul românesc

În literatura română, cel dintâi teoretician al simbolismului a fost poetul Alexandru Macedonski. Ideile sale estetice sunt expuse în câteva articole, în care se teoreteizează poetica simbolistă: *Despre logica poeziei* (1880) – cultivarea muzicalității: „arta versurilor nu este nici mai mult nici mai puțin decât arta muzicii”; sugestia, inefabilul: „poetul convinge pentru că tot ce este frumos nu se impune fără ca nimeni să-și dea seama în ce mod și pentru ce”; *Poezia viitorului* (1892) – veritabil manifest simbolist. Poezia lui Macedonski este, însă, la confluența a două mari curente: romanticism și simbolism.

Poet, prozator și dramaturg, Ion Minulescu a jucat un rol însemnat în impunerea și popularizarea literaturii simboliste. Opera sa cuprinde mai multe volume de versuri, de o muzicalitate deosebită.

Un alt nume important al simbolismului românesc este George Bacovia, care scrie în primele decenii ale secolului al XX-lea.

Citește textul de mai jos.

Am auzit cândva o povestioară – poate adevărată, poate scornită, poate și una și alta – care m-a amuzat enorm. Un emigrant a venit în Germania cu gând să strângă niște bani cu care să se întoarcă apoi acasă. Omul a muncit cu sărg și, de teamă să nu fie prădat, și-a depus la bancă orice bănuț economisit. La un moment dat și-a luat inima în dinți și s-a dus la bancă să întrebe cât adunase. Funcționarul de la ghișeu s-a uitat în computer și i-a spus. Era o sumă frumușică. Emigrantul i-a cerut să-i aducă banii. Funcționarul n-a prea înțeles ce voia și nici nu-i prea venea la îndemână să-i dea liber să-și retragă întreaga sumă, dar, în cele din urmă, a trebuit să-i facă pe plac. Emigrantul a luat fișicurile și a numărat pe îndelete toate bancnotele, bucată cu bucată, iar când a terminat i-a spus funcționarului: „Mulțumesc. Puteți să-i puneti la loc.“

Mi-am adus aminte de chestia asta citind, în Sapiens de Yuval Noah Harari – o carte absolut cuceritoare –, despre istoria banilor. „Încrederea e materia primă din care sunt făcute toate tipurile de bani“ – scrie Harari. Și, puțin mai încolo: „Banii sunt cel mai universal și mai eficient sistem de încredere mutuală care a fost inventat vreodată“.

Asta mi-a amintit, în altă ordine de idei, de studiul coordonat de Daniel David de la Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj, ale cărui rezultate au fost publicate sub titlul Psihologia poporului român (Polirom, 2015). Reiese din acest studiu, nu în ultimul rând, că cea mai proeminentă trăsătură psihologică a românilor în momentul de față e neîncrederea. Cum să faci capitalism în condițiile astea? [...]

Aș fi curios să știu dacă neîncrederea constatătă de colegii de la Cluj e de dată recentă sau, ca să zic așa, un dat istoric al românilor. Din păcate, mă îndoiesc că va putea fi vreodată satisfăcută curiozitatea mea în această chestiune. [...]

În ce mă privește, nutresc o convingere fermă și am o mare nedumerire. Sunt convins că încrederea e crucială pentru buna funcționare a oricărei societăți, în orice condiții. Mă tot întreb însă cum se poate forma încrederea în interiorul unei colectivități. Mai exact: există o „pedagogie a încrederei“?

Cred că există, dar are nevoie de o cu totul altă didactică decât cele arondate materiilor de studiu din sistemul de învățământ. Nu vei obține, de pildă, nici un dram de încredere vorbind la nesfârșit despre ea. Ba din contră. Încrederea se învață practicând-o, nu discutând-o sau analizând-o. E un fel de „learning by doing“. E sentimentul imperceptibil pe care îl ai atunci când te sui în ascensor și apeși pe buton și te aștepți ca el să te ducă la etajul dorit, nu să se blocheze între etaje. Sau când vezi pe tabela de afișaj că tramvaiul va sosi în 7 minute și, după 6 minute, deja îl zărești apropiindu-se. [...] Dacă am încredere că liftul în care m-am urcat nu se va prăbuși în gol, lucru acesta nu se datorează admirăției mele pentru mașinăria cu pricina – căci dintre noi se pricep la ascensoare? –, ci convingerii că cineva, iar faptul că nu știu cine anume nu are absolut nicio relevanță, și-a dat cuvântul că ea, mașinăria, va face ceea ce trebuie să facă.

Liviu Papadima, *Pedagogia încrederei* (I)

*learning by doing – a învăță prin practică

A. Scrie pe foia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Indică sensul expresiei: *a muncit cu sărg*. 6 puncte
2. Menționează ce gesturi a făcut emigrantul când funcționarul băncii i-a adus suma pe care o economisise în cont, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte
3. Precizează una dintre sursele nedumeririi autorului articoului privind tema abordată, raportându-te la penultimul alineat al textului. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care Liviu Papadima consideră că încrederea se poate învăța practicând-o, nu vorbind despre ea. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Banii sunt cel mai universal și mai eficient sistem de încredere mutuală care a fost inventat vreodată*. 6 puncte

B. Redactează un text, de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi dacă *încrederea este o valoare umană care poate fi învațată sau nu prin educație*, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul *Pedagogia încrederii (I)* scris de Liviu Papadima, cât și la experiența personală sau culturală.

Respect pentru oameni și cărți

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind relația dintre ideile poetice și mijloacele artistice.

*Mâinile tale sunt albe și cinstite
și ochii tăi sunt de la Dumnezeu,
cum și-i închipuire călugării, albaștri.
Semeni cu floarea-soarelui când e ostenită.*

*Dacă vrei vom merge lung pe chei
de-a lungul apelor supuse sortăii lor,
vei ști atunci că tu ești cea chemată
și ai să-mi fii ca steaua preacurată
când toate rănilor mă dor.*

Ion Vinea, *Întâlnire*

Notă!

Pentru **conținut**, vei primi **6 puncte**, iar pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlățuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să preziniți ideologia promovată de revista *Dacia literară*, aşa cum se reflectă aceasta într-o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- descrierea contextului istoric în care a apărut revista *Dacia literară*;
- prezentarea a două trăsături ale ideologiei literare promovate în studiul *Introducție*;
- stabilirea unei relații între ideile identificate în programul revistei și o operă literară studiată (text narativ sau text poetic).

Notă!

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/ reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlățuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Citește textul de mai jos.

Deși în atenția oamenilor ajung, prin mass-media, numai dezastrele climatice mari, în fiecare săptămână are loc, la nivel mondial, câte un eveniment de acest gen, atrage atenția ONU. Specialiștii spun că trebuie luate măsuri urgente.

Numai în ultima săptămână, un cutremur cu magnitudinea de 7,3 a lovit Indonezia, ploile musonice din Asia de Sud au provocat inundații și alunecări de teren care s-au soldat cu moartea a 180 de persoane, un incendiu de vegetație a devastat 2.500 de hectare din rezervația biosferei Sian Ka'an din Mexic, în timp ce 22 de persoane au decedat în urma viituri din Kashmir, Pakistan.

Frecvența unor astfel de evenimente din ultima vreme este deja îngrijorătoare, însă ONU avertizează că nu toate ajung în atenția publicului larg. (...)

Estimările arată că aceste dezastre climatice costă 520 miliarde de dolari pe an, în timp ce costul adițional al construcției de infrastructură care să fie rezistentă la efectele încălzirii globale accelerate reprezintă doar 3% din această sumă sau 2.7 trilioane de dolari în cursul următorilor 20 de ani. (...), potrivit lui Mami Mizutori, reprezentantul special al secretarului-general al ONU pentru reducerea riscului de dezastre.

Până acum, cea mai multă muncă în legătură cu criza climatică a fost în sensul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Problema adaptării la efectele acesteia a ocupat mereu locul doi, în primul rând pentru că activiștii și oamenii de știință au fost îngrijorați mult timp că oamenii vor înțelege, în mod greșit, că nu trebuie să reducem emisiile, ci să ne adaptăm, dar și pentru că reducerea emisiilor a putut fi măsurată concret, spre deosebire de creșterea rezilienței.

Multe dintre efectele dezastrelor ar fi putut fi prevenite dacă oamenii ar fi fost avertizați din timp de vremea severă, dacă ar fi avut o infrastructură mai bună în fața inundațiilor sau acces la apă, în cazul secretei și dacă guvernele ar fi avut o idee mai clară despre ce zone sunt vulnerabile. Nu e vorba, a mai spus aceasta, numai de țările sărace sau în curs de dezvoltare, ci și țările bogate întâmpină provocări în a-și adapta infrastructura și de a găsi modalități de a proteja oamenii.

„Soluțiile naturale” precum crearea culturilor de mangrove, de mlaștini sau de păduri ar trebui să fie o altă prioritate, mai spune Mizutori. O altă problemă-cheie este felul în care pot fi protejați oamenii care locuiesc în așezări informale, precum cartierele defavorizate care sunt mult mai vulnerabile. Cele mai vulnerabile segmente de populație sunt oamenii săraci, femei, copii și bătrâni deopotrivă, dar și oamenii invalizi sau refugiați.

Oana Racheleanu, <https://www.green-report.ro/onu-dezastru-climatic-saptamana/>

A. Scrie pe foia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Indică numele reprezentantului special al secretarului-general al ONU. **6 puncte**
2. Menționează care este importanța adaptării la schimbările climatice. **6 puncte**
3. Precizează care sunt soluțiile naturale pentru stoparea dezastrelor climatice. **6 puncte**
4. Explică modul în care ar putea fi reduse dezastrele climatice. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile ultimului enunț al fragmentului dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă adaptarea la schimbările climatice este sau nu importantă, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat aparținând Oanei Racheleanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, **textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, apartenența textului de mai jos la proza psihologică.

Adela are o rochie groasă de postav cenușiu, care-i strâng trupul, reliefându-i umerii largi și șoldurile fine. Frigul o face mai rumenă și mai fragedă. Ieri ne-am plimbat puțin, cu pelerine de cauciuc, cu glugile pe cap, până aproape peste ochi. Trebuia să ne întoarcem cu totul ca să ne vedem. Îmi părea o școlăriță îndrăzneață și cochetă. Ce fragedă e fața unei femei tinere încadrată de gluga neagră a pelerinei!

Am găsit-o plimbându-se în cerdac. M-a invitat să stau și a continuat să se plimbe. Mi s-a părut puțin agitată și puțin izolată sufletește de mine.

E pentru prima oară când ea se plimbă și eu stau jos. Orice om care umblă are ascendent asupra celui care stă și care se simte pasiv, dar mersul femeii iubite e copleșitor, pentru că dă tot relieful și maximum de viață plasticii și femininității ei. La senzația ascuțită contribuia și nervozitatea ei, și aerul ei distrat, care punea distanță.

Cum stam cu pălăria pe genunchi, voind să mă scap de ea, a venit să mi-o ia din mâna. În clipa când politețea și greutatea de a accepta, dar și de a refuza serviciul unei femei m-au silit să mă împotrivesc, atingerea cu ea, prin ușoara smucitură a pălăriei, șocul fizic dintre noi m-a făcut să-i simt în mine ființa, să am voluptatea voinței ei impusă voinței mele. De altfel, de mult s-a schimbat raportul de forțe dintre noi. De când nu mai pot avea nicio îndoială că știe — și știe că eu știu că „știe“ — mi-am pierdut toată libertatea de spirit, pe care ea o are mai completă decât înainte. În fiecare zi devin tot mai mic față de dânsa. Astăzi diminuarea a făcut progrese mari din cauză că eu stăteam jos și ea se plimba! Mi s-a impus și m-a supus în toate felurile. Păcat că mic nu este echivalent și în cazul acesta cu Tânăr... Dar de o bucată de vreme, probabil din prudență inconștientă, am încetat să mai atac cu ea problema. S-ar zice că acum îmi ascund vîrstă. În realitate, nici eu nu știu bine ce simt, căci Adela mă întinerește și mă îmbătrânește. Mă întinerește prin ceea ce simt pentru ea și pentru univers, devenit decorul ei. Mă îmbătrânește prin comparația cu ea, impusă de tinerețea ei — mereu crescândă, fiindcă o descopăr mereu. Senzația este absolut inedită. Până acum nu îmbătrâneam, pentru că îmbătrâneam fără să știu, ca arborii. Problema mi s-a pus întâia oară în viață când am revăzut pe Adela aici, pentru că probabil am început să-o iubesc chiar de-atunci. Dar ea știe desigur mai bine de când am început să-o iubesc. În privința asta, femeile, care merită acest nume, au divinația promptă și infailibilă. Și cum punctul de ironie i-a apărut în ochi din primele zile, desigur că am început să-o iubesc îndată ce am revăzut-o.

Garabet Ibrăileanu, Adela

Notă!

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlățuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea accordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezintă particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin două scene/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură: conflict, subiect, modalități de caracterizare, limbaj.

Notă!

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/ reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlățuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea accordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.